

Obsah, rozsah, způsob náhrady škody

- OBSAH = CO SE HRADÍ
- Při škodě na věci: skutečná škoda a ušlý zisk (§2952)
- Skutečná škoda (viz např.25 Cdo 5059/2009, 30 Cdo 698/2013 aj.): újma, která nastala v majetkové sféře poškozeného, a je objektivně vyjádřitelná v penězích
- Ušlý zisk je újma spočívající v tom, že u poškozeného nedošlo v důsledku škodní události k rozmožení majetkových hodnot, ač se to dalo při pravidelném běhu věci očekávat (hypotetická kategorie, jeho výše je dána rozdílem mezi celkovým příjmem a náklady potřebnými k dosažení tohoto příjmu)

Způsob náhrady škody

- Jak se to hradí???

U škody 1) uvedením v předešlý stav (restituční integrum), až když to není dobře možné a požádá-li o to poškozený

2) peněžní náhrada

Jde o opačný model oproti zák.40/64 Sb., stále jde však o tzv. alternativu facultas

Způsob náhrady nemajetkové újmy

1) Přiměřeným zadostiučiněním nepeněžitým až pokud nezajistí nepeněžitě skutečné a dostatečně účinné odčinění újmy, pak

2) zadostiučiněním v penězích

+ nutno zohlednit pro určení způsobu a výše § 2957 viz dále

Škoda na věci

- Vychází se z obvyklé ceny v době poškození (§ 2969)
- Zohlednění co se musí účelně vynaložit k obnově nebo nahrazení funkce věci (pořád skutečná škoda!!, náhrada může převýšit i obvyklou cenu v době poškození, v cizí judikatuře může jít i o třetinové převýšení)
- Náhrada ceny zvláštní obliby (§2969/2), pokud škůdce poškodí věc ze své svévole nebo škodolibosti (památné předměty, fotografie) , přejato z ABGB
- Svévole a škodolibost= vystupňovaný úmysl
- Svévole se vztahuje ke způsobení škody
- Škodolibost pak ke vztahu k osobě poškozeného

- Příklad svévole – poškrábání auta na parkovišti, rozbití skla na zastávce mhd (potěšení škůdce z toho, že škodí, osoba poškozeného je mu lhostejná)
- Škodolibost – poničení stromu zasazeném při narození syna a s láskou pěstovaném (potěšení škůdce z toho, že působí škodu právě konkrétní osobě, má zájem ji ublížit nebo ji pokořit)

Náhrada při poranění zvířete §2970

- Hradí se účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví zvířete tomu, kdo je vynaložil
- Možno i požadovat zálohu
- Náklady mohou podstatně převyšovat cenu zvířete
- Měřítko: vynaložil by je „rozumný chovatel v postavení poškozeného“
- Možno aplikovat i „cenu zvláštní obliby“

Náhrada při újmě na přirozených právech §2956 an.

- Porušení přirozených práv podle části 1. NOZ
- Povinnost nahradit škodu i nemajetkovou újmu (v rámci ní odčinit i způsobené duševní útrapy)
- NOVĚ subjektivní odpovědnost, není důvod jiného výkladu než u obecné odpovědnosti
- Promlčení: §612 (promlčí se práva na jednotlivá plnění vyplývající z újmy na přirozených právech)

- Okolnosti zvláštního zřetele hodné při zásahu do přirozených práv
 - = ovlivňují způsob a výši přiměřeného zadostiučinění § 2957
 - Jsou jimi: - úmysl při způsobení újmy
 - újma způsobená za pomoci lsti
 - zneužitím závislosti na škůdci
 - násobení účinků uváděním zásahu ve veřejnou známost (např. medializace)
 - diskriminace (pohlaví, zdravot.stav, etnický původ, víru, aj.)
- Subjektivní prvek: obava poškozeného ze ztráty života či zdraví

Obsah náhrady (újmy) při ublížení na zdraví § 2958 an.

- Dříve vyhláška MZ 440/2001 Sb., dle které se bodově ohodnocovaly jednotlivé zdravotní újmy a pak dle toho ohodnoceno body a převedeno na Kč (soudce mohl za urč. okolností zvýšit nebo snížit)
- Moc delegována z moci zákonné či dokonce výkonné (podzákonné předpisy) na soudy
- Variabilita životních situací si žádá individuální posouzení

Metodika NS k náhradě nemajetkové újmy ze dne 12. 3. 2014

- Jistá „obměna“ kritizované „náhradové“ vyhlášky č. 440/2001 Sb
- Doporučena občanskoprávním a obchodněprávním kolegiem NS k aplikaci §2958
- Nejedná se o formální pramen práva
- Vahou kolegia NS se však jedná o fakticky závaznou normu
- Vychází z klasifikace bolestivých stavů podle míry porušení jednotlivých orgánů či částí těla

- Změny: navýšení hodnoty bodu 2 až 3 násobně
- Specifikace „bolesti“ nejen akutní fáze, ale i další stadia
- Lékař může zvýšit max. o 5 – 10%
- Kritici: stále nízké ohodnocení bolesti

Bolestné § 2958

- Vyjadřuje míru bolesti, jako tělesného a duševního strádání, v souvislosti se zásahy do zdraví
- Hradí se při ublížení na zdraví
- Povinnost škůdce odčinit újmu peněžitou náhradou = plné vyvážení bolesti a další nemajetkové útrapy
- Tzn. kritérium 1. plné vyvážení bolesti a útrapy
- 2. nelze-li takto, pak soud dle
- ZÁSAD SLUŠNOSTI
- + v praxi výše zmíněná pravidla dle Metodiky NS
- Lze vyčíslit až v době stabilizace bolesti

- Bolest může vznikat při samotné škodné události
- Při léčení i odstraňování škodných následků na zdraví člověka (poškozeného)
- Lékař může zvýšit v řádech desítek procent
- Soudce může zvýšit s ohledem za způsob, kterým byla újma způsobena § 2957 (viz výše)

Náhrada za ztížení společenského uplatnění § 2958 věta druhá

- Vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti
- Nahradí škůdce i ztížení společenského uplatnění
- Opět 1) nahradit plně peněžitou částkou nemajetkovou útrapu
- 2) nelze-li takto stanovit, soud dle zásad slušnosti
- 3) opět Metodika NS (dříve taktéž vyhl.MZ č.440/2001 Sb.)

- Dosavadní úprava nebrala moc v potaz dopad újmy na život, pouze samotný charakter újmy
- Využívá mezinárodní klasifikaci funkčních schopností, disability a zdraví vypracovanou Svět.zdravotnickou organizací
- Aktivity v životě člověka jsou rozděleny do 9ti kapitol (např. učení se a aplikace znalostí, pohyblivost, komunikace ,péče o sebe a o domácnost..aj)

Principy „Metodiky“ v oblasti náhrady za ztížení společenského uplatnění

- K hodnocení trvalých následků přistoupit až po stabilizaci stavu, nejspíše rok, či dva
- Širší smysl náhrady, nejen materiální ztráty, ale i psychické trauma z toho, že někdo přišel o možnost uplatnění
- Posudek ne primárně od ošetřujícího lékaře, nýbrž od znalce
- Procentní vyjádření ztráty životních příležitostí (se odráží do stupně závažnosti životních postižení)

- Vše hodnoceno ve dvou kategoriích:
- 1. kapacita (celková ztráta potenciálu poškozeného před a po zdravotní újmě)
- 2. výkon (provedení konkrétní činnosti za použití dostupných kompenzačních pomůcek)
- Zjišťuje se procentní omezení poškozeného ve všech oblastech společenského uplatnění
- Výchozí hodnota 100% náhrady je 400násobek průměrné měsíční mzdy v roce, kdy došlo k stabilizaci zdrav. stavu (odtud mediální zkratka, že zdravý člověk má hodnotu 10 miliónu Kč)

- Základní náhrada se vypočte jako procentní podíl z této částky = stupni omezení v konkrétním směru uplatnění v životě
- Lze snížit či zvýšit s ohledem na věk poškozeného
- Lze zvýšit nebo snížit podle míry uplatnění do určitých aktivit (výkonný sportovec či významný vědec zvýšení, bezdomovec naopak)
- § 2957 viz výše opět možno s ohledem na způsob vzniku újmy zvýšit soudem
- Celková náhrada max. dvojnásobek rámcové částky

Náklady na léčení, na péči o poškozeného a jeho domácnost

- § 2960
- účelně vynaložené náklady s péčí o zdraví (náklady na pobyt v nemocnici, ale i lázně, rehabilitaci, lepší stravu, návštěvy v nemocnici z důvodu lepších terapeutických výsledků, aj.)
- Účelně vynaložené náklady s péčí o jeho osobu
- Náklady s péčí o jeho domácnost
- Vše tomu, kdo je skutečně vynaložil, na požádání přiměřená záloha ze strany škůdce

Náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti

- § 2962/1 peněžitý důchod
- Výpočet: průměrný výdělek poškozeného před vznikem újmy minus to, co mu bylo vyplaceno v důsledku nemoci či úrazu podle jiného právního předpisu (nemocenská)

§2962/2 náhrada žáku, studentu za ztrátu na výdělku

- - po dobu
 - a) O kterou se jeho povinná školní docházka, studium nebo příprava na povolání prodloužily následkem újmy na zdraví
 - b) Neschopnosti následkem újmy na zdraví
 - c) Trvání zdravotního postižení vzniklého následkem újmy na zdraví, bránící úplnému zapojení do výdělečné činnosti
 - d) Částečně brání zapojení, pokud se vlastní vinou nevyhýbá zapojení do výdělečné činnosti

Náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, popř. při invaliditě

- §2963
- Výpočet: výdělek před vznikem újmy minus výdělek dosahovaný po skončení pracovní neschopnosti plus případně invalidní důchod (pokud na něj má poškozený nárok)
- U stanovení výše možno přihlédnout ještě k dlouhodobě zvýšeným potřebám poškozeného
- Možno odčinit i zvýšené úsilí či námahu, kterou musí poškozený po skončení prac. Neschopnosti vynakládat
- Nutno přihlédnout i ke zvyšování výdělků v daném oboru podle rozumného očekávání
- Možno rozhodnout o zajištění pohledávky poškozeného na peněžitý důchod, z vážných důvodů

Náhrada za ztrátu na důchodu

- § 2964
- Rozdíl mezi důchodem, na který poškozenému vzniklo právo a důchodem, na který by mu vzniklo právo, jestliže by do základu, z něhož byl vyměřen důchod, byla zahrnuta náhrada za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, kterou pobíral v době rozhodné pro vyměření důchodu

Náhrada osobě, pro níž poškozený vykonával práce

- § 2965
- - bezplatný výkon práce poškozeným před vznikem újmy pro jiného
 - a) v jeho domácnosti
 - b) v závodu

Škůdce je povinen této osobě nahradit peněžitým důchodem to, oč přišla

Náhrada při usmrcení

- § 2959
- Dříve zák. 40/64Sb (§ 444/2 a 3) pevně stanovené částky manželu, dětem, sourozencům...
- Dnes:
- Škůdce odškodní duševní útrapy (i při závažné ublížení na zdraví!!!!) manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou, která
 - a) PLNĚ VYVÁŽÍ jejich utrpení..nelze-li ji takto určit, pak
 - b) výši náhrady určí soud dle zásad slušnosti

Náhrady při usmrcení

- § 2961 náklady pohřbu
- Tomu kdo je vynaložil a nakolik nebyly kryty veřejnou dávkou
- Přihlédnout k okolnostem a zvyklostem jednotlivého případu (významné osobnosti, velká rodina = dražší pohřeb)

Náhrada při usmrcení

- § 2966 náklady na výživu pozůstalým, peněžitým důchodem
- Oprávněni ti, kterým zemřelý ke dni své smrti POSKYTOVAL (na základě slušnosti lze přiznat příspěvek na výživu) nebo BYL POVINEN POSKYTOVAT výživu
- Výpočet: to, co by jim dle rozumného očekávání zemřelý poskytoval, nebýt smrti minus dávky důchodového zabezpečení které pobírají z téhož důvodu

- Vychází se z průměrného výdělku zemřelého
- Náhrada nesmí převýšit jeho případnou náhradu za ztrátu na výdělku, případně na důchodu, kdyby žil
- Nutno přihlédnout při stanovení výše, jak dlouho by žil, jak dlouho by pravděpodobně osobám výživu poskytoval

odbytné

- § 2968
- Z důležitého důvodu lze na žádost poškozeného přiznat místo peněžitého důchodu odbytné, tj. jednorázovou částku, jejímž vyplacením je povinnost splněna

Moderační právo soudu

- § 2953
- Soud může z důvodů zvláštního zřetele přiměřeně náhradu škody snížit
- Kritéria: - jak ke škodě došlo
- osobní a majetkové poměry škůdce
i poškozeného

NELZE uplatnit:

- a) u ÚMYSLNĚ způsobené škody
- b) škůdce ten, kdo se hlásil k odbornému výkonu jako příslušník určitého stavu nebo povolání, porušením odborné péče